

Faktinių aplinkybių konstatavimas – viena iš privačių detektyvų teikiamų paslaugų.

2016-06-13

Faktinių aplinkybių konstatavimas, dažnai kitaip dar vadinamas „teisine fotografija“, yra įstatymo nustatytų teisinių paslaugų subjektų atliktas informacijos fiksavimas faktinių aplinkybių konstatavimo protokole ar kitame laisvos formos dokumente. Faktinių aplinkybių konstatavimo tikslas yra padėti asmenims greitai surinkti įrodomąją galią turinčius įrodymus įvairiose veiklos srityse ar situacijose. Tai pasiekama tiksliai ir objektyviai užfiksuojant tam tikras bylai reikšmingas aplinkybes, smulkiai aprašant aplinkybes, daiktų ar turto būklę, fiksuojant bet kokius objektyviai matomus arba girdimus įrodymus, įvykių aplinkybes. Faktinės aplinkybės papildomai gali būti fiksuojamos ir kitomis vaizdo ar garso įrašymo priemonėmis. Toks teisinių paslaugų subjektų parengtas dokumentas yra įstatymo nustatyta informacijos fiksavimo priemonė, todėl ja gali būti remiamasi nagrinėjant įvairius ginčus, reiškiant pretenzijas, ginantis nuo nepagrįstų ar nesąžiningų kito asmens reikalavimų.

Šiuo metu konstatuoti faktines aplinkybes ir užfiksuoti informaciją gali įstatymų nustatyti teisinių paslaugų subjektai – antstoliai ir privatūs detektyvai. Antstoliai, remdamiesi CPK 635 straipsniu, faktines aplinkybes konstatuoja teismo pavedimu arba konstatuoja faktines aplinkybes fizinių ar juridinių asmenų prašymu remdamiesi Antstolių įstatymo 23 straipsniu. Privatūs detektyvai, remdamiesi Privačios detektyvinės veiklos įstatymo 24 straipsniu, turi teisę savarankiškai fiksuoti informaciją, kuri būtina privačios detektyvinės veiklos paslaugoms teikti, atlikti viešųjų vietų, daiktų ar kitokių objektų apžiūrą, taip pat apžiūrėti kitas vietas, daiktus, dokumentus ar kitokius objektus jų savininko ar teisėto valdytojo rašytiniu sutikimu.

Įstatymų leidėjas minėtuose įstatymuose vartoja skirtingus terminus teisinės sistemos dalyvių atliekamai „teisinei situacijos fotografijai“ aprašyti: „informacija“, „duomenys“, „faktinės aplinkybės“. Informacija paprastai yra apibrėžiama, kaip žinios apie faktus, įvykius, daiktus, procesus, idėjas, sąvokas ir kitus objektus, kurios kuriame nors kontekste turi kokią nors prasmę. Ši sąvoka skiriasi nuo sąvokos „duomenys“. Duomenimis laikoma tai, kas duota, kuo remiamasi darant išvadą - tai formalizuotas informacijos vaizdinys, tinkamas perduoti kitiems, suvokti ir apdoroti; duomenis gali sudaryti skaičiai, simboliai, ženklai, tekstai, vaizdai. Terminų žodyne sąvoka „aplinkybė“ aiškinama kaip sąlyga, veikianti ar lemianti padėtį; sąvoka „faktas“ aiškinamas kaip tikras, nepramanytas įvykis, reiškinys, dalykas. Taigi, antstolio ar privataus detektyvo veikloje vartojant sąvoką „faktinės aplinkybės“ pabrėžiama, kad aprašomas nepramanytas dalykas, kuris gali padaryti įtaką klientų teisėms ir pareigoms (jis klientui turi reikšmę, įtakoja). Tačiau toliau tokios užfiksuotos faktinės aplinkybės teismo vertinamos visų įrodymų kontekste kaip žinios apie faktus, sudarančius įrodinėjimo dalyką ir kurių pagrindu teismas gali padaryti išvadą, kad yra aplinkybių, turinčių reikšmės bylai teisingai išspręsti (CPK 177 str.). Iš to matyti, kad tiek antstolio, tiek privataus detektyvo, pateikti faktinių aplinkybių konstatavimo protokolai gali būti nuginčijami, jei jie neatitiktų įrodymams keliamų leistinumo, sąsajumo, patikimumo reikalavimų, taip pat jei būtų kitų įrodymų, kurie paneigtų faktinių aplinkybių konstatavimo protokole nustatytas aplinkybes ar suteiktų joms kitą prasmę.

Antstolių paslaugos modelį, kai šalia valstybės deleguotų funkcijų antstoliams suteikiama teisė teikti ir tam tikras teises paslaugas, įstatymų leidėjas pasirinko atsižvelgdamas į Vakarų Europos valstybių patirtį, iš kurios buvo matyti, kad priverstiniam vykdymui pateikiamų dokumentų skaičius privačių antstolių veikloje mažės, o privačių teisinių paslaugų poreikis augs. Pavyzdžiui, Olandijoje ir Prancūzijoje net 70 proc. antstolių veiklos tenka teisinėms paslaugoms, tame tarpe ir faktinių aplinkybių konstatavimui, ir tik 30 proc. tenka priverstiniam sprendimų vykdymui. Lietuvoje šios proporcijos kol kas yra priešingos ir tai rodo, kad galimybės spręsti civilinius ginčus taikiu būdu yra išnaudojamos nepakankamai. Tai taip pat signalizuoja apie teisinių paslaugų rinkos potencialą plėstis, todėl pagrįstas yra privačių detektyvų instituto įteisinimas ir yra tikėtinas jų teikiamų faktinių aplinkybių konstatavimo, informacijos fiksavimo teisinių paslaugų paketo augimas.

Antstolių rūmų ir antstolių interneto svetainių apibendrinti duomenys leidžia teigti, kad galimybė konstatuoti esamas aplinkybes dažniausiai siekiama pasinaudoti civilinėse bylose, kai įvyksta vandentiekio ir kanalizacijos avarijos, pastebimi pervežamų krovinių trūkumai arba sugadinimai, įvykus automobilių susidūrimams, pastebėjus statybos darbų trūkumus, vykstant akcininkų ar bankroto kreditorių susirinkimams,

vykstant turto dalyboms, darbo ginčams, kai siekiama konstatuoti sutarčių nevykdymo ir netinkamo vykdymo faktus, tame tarpe, prekybos centruose ar kituose objektuose, kur kyla šalių nesutarimai; dažnas yra ir nematerialaus pobūdžio aplinkybių konstatavimas - fiksuojamas SMS žinučių turinys, internetinių tinklapių vaizdas ar turinys.

Konstatuodamas faktines aplinkybes antstolis privalo laikytis objektyvumo, nešališkumo bei tikslumo principų (Antstolių įstatymo 23 straipsnio 2 dalis); sąžiningai atlikti profesines pareigas, neatskleisti profesinės veiklos metu jam paaiškėjusių asmeninio gyvenimo aplinkybių, saugoti komercines ir kitas įstatymų saugomas paslaptis; teikdamas paslaugas privalo vadovautis Konstitucija, tarptautiniais teisės aktais (Antstolių įstatymo 3 straipsnis). Antstolių įstatymo 23 straipsnio 3 d. nustatyta, kad konstatuodamas faktines aplinkybes, antstolis turi tiek pat teisių įeiti į fiziniams ir juridiniams asmenims priklausančias gyvenamąsias ar negyvenamąsias patalpas, teritorijas ir būti jose kaip ir asmuo, kurio prašymu konstatuojamos faktinės aplinkybės. Ši teisė negali būti aiškinama plečiamai ir antstolis, konstatuodamas faktines aplinkybes negali pažeisti kito asmens teisės į privatą gyvenimą. Įstatymai nenustato teisės privačiam asmeniui rinkti informacijos apie kito asmens privatą gyvenimą ir valdingai draudžia tą daryti bei įpareigoja pačią valstybę imtis visų reikiamų priemonių, kad kiti asmenys gerbtų asmens teisę į privatumą (Europos Žmogaus teisių konvencijos 8 straipsnis, LR Konstitucijos 22 straipsnis, LR BK 167 straipsnis, LR CK 2.23 straipsnis). Kaip minėta, kliento ir antstolio santykius sieja pavidimo (atstovavimo) teisiniai santykiai, taigi taikytina taisyklė, kad asmuo, veikiantis per atstovą, pripažįstamas veikiantis pats, atitinkamai atstovas neturi daugiau teisių, negu jų turi atstovaujamas asmuo. Tai sąlygoja, kad antstolio, kaip atstovo, veiksmai viešosios teisės griežtai ribojami, jei jie susiję su nustatymu aplinkybių, kuriose yra duomenų apie kito asmens privatą gyvenimą, pavyzdžiui, jei būtų fiksuojamos vieno iš sutuoktinių privataus asmens gyvenimo aplinkybės, asmeniniai daiktai ar nuotraukos. Išimtį sudarytų atvejai, kai kitas asmuo apie save pats pateikia tokią informaciją.

Antstoliai kai kada savo paslaugų reklamoje nepagrįstai siūlo faktinių aplinkybių konstatavimo paslaugą teikti absoliučiai konfidencialiai (paaiškindami, kad apie jos esmę tokiu atveju žinos tik užsakovas ir antstolis), tačiau akivaizdu, kad slapta rinkdamas informaciją net ir viešojoje vietoje, antstolis, kaip ir bet kuris kitas asmuo, rizikuoja pažeisti kitų asmenų privatą gyvenimą, todėl absoliutaus konfidencialumo galimybę konstatuojant faktines aplinkybes riboja aukščiau minėti imperatyvūs reikalavimai. Kai kada spendžiama, kad Visuomenės informavimo įstatymo 13 straipsnis, kuriame nėra nustatytas draudimas filmuoti asmenį, esantį viešojoje vietoje, suteikia teisę stebėti viešojoje vietoje asmenį ar jo valdomą turtą (pavyzdžiui, fiksuoti jo paliktą automobilį). Tačiau sąžiningai ši išlyga gali būti taikoma tik tuo atveju, jei garso ar vaizdo įrašo darymas atitinka Visuomenės informavimo įstatymo nustatytą tikslą - jei tai skirta viešai skleisti, tenkinama visuomenės teisė žinoti, t.y. ne tikslu tenkinti kito asmens privatų interesą. Asmens privatus gyvenimo apsaugos ribų nustatymui nepakanka įstatymų aiškinimo taikant vien tik viešosios ir privatinės teisių aiškinimo taisykles, bet būtina atsižvelgti į EŽTT formuojamą Konvencijos 8 straipsnio aiškinimo praktiką. LAT plenarinė sesija baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-94-895/2015, pabrėžė slapto stebėjimo pavojų žmogaus teisėms, bei būtinumą stebėjimo priemonės detaliam nustatymui įstatyme. Teismas slapto stebėjimą įvardijo kaip potencialiai pavojingą teisės į privataus gyvenimo gerbimo apribojimą, nurodė, kad atsižvelgiant į piktnaudžiavimo pavojų, būdingą bet kokiai žmonių slapto sekimo sistemai, tokios priemonės turi būti grindžiamos įstatymu; kad būtinos aiškios, detalios taisyklės šiuo klausimu, „juolab kad atitinkamos technologijos tampa vis sudėtingesnės“.

Privatūs detektyvai, savarankiškai fiksuodami informaciją klientui pagal sutartį laikosi Privačios detektyvinės veiklos įstatyme nustatytų principų, kurie savo turiniu analogiškai antstolių paslaugoms keliamais reikalavimams - pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, teisėtumo, proporcingumo, konfidencialumo, interesų konflikto vengimo principų (PDVĮ 4 str.); vykdydami paslaugų teikimo sutartis privatūs detektyvai privalo veikti sąžiningai ir protingai, kad tai labiausiai atitiktų kliento interesus, tačiau nepažeidžiant profesinės veiklos taisyklių (CK 6.718 str.). Privačios detektyvinės veiklos įstatymo sisteminis aiškinimas leidžia teigti, jog privatus detektyvas turi teisę rinkti informaciją apie asmens privatą gyvenimą jei laikomasi visos eilės sąlygų - nepažeidžiamas proporcingumo principas, žvalgybos institucijų išimtinė kompetencija, asmens busto neliečiamumas, susižinojimo slaptumas, asmens duomenys tvarkomi ADTA įstatymo nustatyta tvarka (PDVĮ 2 str. 6 d., 4str., 23 str., 24 str.) ir kt.

Įprasta manyti, kad antstolio nustatytas faktas turi didesnę įrodomąją galią, tačiau teismų praktikoje pripažįstama, kad antstolio nustatytas faktas turi didesnę įrodomąją galią tik tuo atveju, jeigu toks faktas nustatomas teismo pavedimu (CPK 197 str. 2 d., 635 str.). Jei antstolis faktus nustatinėja, veikdamas kitu pagrindu, teismas tokių veiksmų negali vertinti kaip procesinės antstolio veiklos; šiuo atveju faktinių aplinkybių konstatavimo protokolas gali būti vertinimas kaip rašytinis įrodymas, kuris su kitais įrodymais patvirtina ar paneigia atitinkamų aplinkybių egzistavimą (CPK 185 straipsnis) (LAT Nr. 3K-3-578/2006). Todėl pagrįsta manyti, kad ir privačių detektyvų faktinių aplinkybių konstatavimo protokole užfiksuota informacija vertintina kaip rašytinis įrodymas, kuris kartu su kitais įrodymais taip pat gali patvirtinti arba paneigti atitinkamų aplinkybių egzistavimą.

Antstolių įstatymas nenustato antstoliui teisės teikiant paslaugas naudoti technines priemones ir prietaisus, tačiau tam tikrų priemonių naudojimas teismų praktikoje pripažįstamas leidžiamu. Kartu pažymėtina, kad antstolio konstatavimas to, kam reikalingos specialios žinios, teismų praktikoje laikomas prielaida ir įrodymu nepripažįstamas. Taip, LAT Civilinėje byloje Nr. 3K-3-11/2013 dėl antstolio užfiksuotų statybos defektų konstatavo, kad „antstolis turi teisę fiksuoti faktinius duomenis, tam jis gali naudoti tam tikras priemones ar prietaisus. Pavyzdžiui, fizines būkles ar parametrus (atstumą, garsą, dažnius, slėgį ir kt.), <...>jis gali nustatyti pats <...>, pats gali fiksuoti įvykių seką ir kt. Teismas <...> turi įvertinti, ar pagal konkrečias aplinkybes defektų atsiradimo priežastys ir mechanizmas gali būti nustatyti paprastu informacijos surinkimo būdu, ar tam reikia specialių žinių. Jeigu aplinkybei ištirti ir išvadoms daryti, nors jos ir faktinio pobūdžio, reikia specialių žinių, turi būti skiriama ekspertizė. Jeigu antstolis dėl šių aplinkybių darytų išvadas ar konstatuotų defektų susidarymo mechanizmą ar priežastis be tyrimo, kuriam reikalingas specialių žinių pritaikymas, tai faktiškai jis vadovautųsi spėjimais, faktine informacija nepagrįstais vertinimais ar tam tikromis prielaidomis dėl faktinės aplinkybės (ne)buvimo“.

Privačios detektyvinės veiklos įstatymo 22 straipsnis nustato teisę privatiems detektyvams naudoti technines priemones, tame tarpe ir įvairius matavimo prietaisus. Tokių matavimo prietaisų šiuo metu rinkoje yra kelios dešimtys, pavyzdžiui, skirtų matuoti atstumą, garso stiprį, dažnius, slėgį, vibraciją, šviesą, metaną, drėgmę, druską, nitratus, jėgą, infraraudonuosius spindulius, taip pat anglies monoksido, anglies dvideginio, kietųjų dalelių kiekius ore ir kt., Privatūs detektyvai taip pat gali daryti garso ir vaizdo įrašus, jei dėl to nebus pažeidžiamas asmens privatus gyvenimas. Visi privataus detektyvo padarytų matavimų ar vaizdo ir garso įrašų duomenys yra pridedami prie faktinių aplinkybių konstatavimo protokolo ir perduodami klientui. Privatus detektyvo parengtas faktinių aplinkybių konstatavimo protokolas (nuorašas), saugomas užklijuotame ir užantspauduotame voke (taip mažinama tikimybė, kad informacija vėliau galėjo būti pakeista), faktinių aplinkybių konstatavimo įvykis chronologiškai registruojamas žurnale. Privataus detektyvo teisė rinkti ir fiksuoti informaciją įteisinta įstatymu, todėl jo surinkta informacija pagal formą yra pripažintina leistiniais įrodymais civiliniuose, darbo, draudimo, administraciniuose ginčuose, taip pat baudžiamosiose bylose. Pažymėtina, kad privatūs detektyvai dažnai yra baigę kriminalistikos studijas, yra diplomuoti kitose srityse, todėl tam tikrais atvejais jų veiksmai apžiūrint įvykio vietą, fiksuojant informaciją ir ją aprašant protokole, gali būti pripažįstami kaip atlikti specialisto. Tokie specialisto padaryti įrašai jau negalėtų būti tuojau atmetami kaip prielaidos, o teismo ar kitos institucijos vertinami kartu su kitais įrodymais, kad patvirtinti ar paneigti ginčui išs্পęsti reikšmingų aplinkybių egzistavimą.

Dažna nuomonė, kad reikšmingą informaciją klientui gali rinkti ir fiksuoti advokatai, tačiau, manytina, toks aiškinimas neatitinka įstatymų, o ir pati paslauga nėra plačiau paplitusi. Advokatūros įstatymo 44 str. 2 p. nustatyta, kad advokatas turi teisę savarankiškai rinkti teisinėms paslaugoms teikti reikalingus duomenis, kuriuos advokatas gali gauti nesinaudodamas procesinėmis prievartos priemonėmis, t. y. gauti iš asmenų reikalingus dokumentus ar jų nuorašus, ar kitokią teisinėms paslaugoms teikti reikalingą informaciją. Toliau įstatyme nustatyta, kad advokatas šią informaciją renka teikdamas kreipimąsi. Todėl akivaizdu, kad advokatas negali kliento pavedimu savarankiškai rinkti ir fiksuoti informacijos, reikalingos klientui, nebent jis pats taptų įvykio liudininku. Be to, advokato veikla yra teisinių paslaugų teikimas (Advokatūros įstatymo 4 str. 3 d.), o teisinės paslaugos paprastai suprantamos kaip teisinis konsultavimas (patarimai teisės klausimais), teisinę reikšmę turinčių dokumentų rengimas, atstovavimas teisės klausimais, gynyba bei atstovavimas teismo procese ir pan., dėl to teisinių paslaugų teikimas negali būti aiškinamas plečiamai, kaip suteikiantis teisę savarankiškai rinkti informaciją ir ją fiksuoti. Kita vertus, veikdamas pagal atstovavimo sutartį, advokatas gali fiksuoti gautą informaciją taip, lyg tą darytų pats klientas; atitinkamai advokatas turėtų tiek teisių, kiek jų turi

ir klientas. Kaip ir aukščiau minėtu antstolių paslaugų teikimo atveju, tokią veiklą ribotų įstatymai draudžiantys privačiam asmeniui rinkti informaciją apie kito asmens privatų gyvenimą, išskyrus atvejus, kai asmuo pats tokią informaciją pateikia. Matytina, kad advokato iniciatyva užfiksuota informacija būtų nagrinėjama teismo kaip ir bet kurio kito asmens pateikti duomenys apie aplinkybes reikšmingas ginčui nagrinėti, jei jie atitiktų leistinumo kriterijų.

Faktinių aplinkybių konstatavimo tvarka labiau detalizuota yra antstolių veikloje - Teisingumo ministro 2002 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. 202 patvirtinta „Duomenų apie vykdomųjų dokumentų priėmimą ir vykdymą, faktinių aplinkybių konstatavimą bei dokumentų perdavimą ar įteikimą, saugojimo, apskaitos, naudojimo ir sunaikinimo tvarka“. Šiame teisės akte nustatyta, kad antstolį ir klientą sieja pavedimo teisiniai santykiai, kad faktinių aplinkybių konstatavimo protokolai, įteikus vieną protokolo egzempliorių asmeniui, kurio prašymu (pavedimu) buvo atliktas faktinių aplinkybių konstatavimas, kartu su priedais saugomi užklijuotame voke ir kad toks užklijuotame voke saugomas faktinių aplinkybių konstatavimo protokolas įstatymų nustatytais atvejais gali būti pateiktas teismui. Faktinių aplinkybių protokolo forma patvirtinta Teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1R-352.

Iki įsigaliojant Privačios detektyvinės veiklos įstatymui (2016-01-01), faktinių aplinkybių konstatavimas kaip „teisinė situacijos fotografija“ buvo tik antstolių teikiama teisinių paslaugų rūšis. Priimtas Privačios detektyvinės veiklos įstatymas (24 straipsnis) nustatė teisę privačiam detektyvui savarankiškai fiksuoti informaciją, duomenis ir dokumentus, kurie būtini privačios detektyvinės veiklos paslaugoms teikti, juos savarankiškai rinkti ir tirti bei atlikti viešųjų vietų, daiktų ar kitokių objektų apžiūrą, taip pat apžiūrėti kitas vietas, daiktus, dokumentus ar kitokius objektus jų savininko ar teisėto valdytojo rašytiniu sutikimu. Taigi, nuo 2016-01-01, rinkoje atsirado naujas tokio pobūdžio teisinių paslaugų teikėjas - privatus detektyvas, kuriam įstatymų leidėjas taip pat suteikė teisę atlikti „teisinę situacijos fotografiją“ pavadindamas tai teise užfiksuoti informaciją. Įstatymas nenustatė kokia forma toks fiksavimas turi būti padarytas, taigi fiksavimo formos pasirinkimas yra paties detektyvo diskrecijos (nuožiūros) dalykas - tai gali būti dokumentas, pavadintas aktu, pažyma, arba, pagal įstatymo analogiją - faktinių aplinkybių konstatavimo protokolu. Teisinę reikšmę tokiam privatus detektyvo parengtam dokumentui suteiks dokumento turinys - jame ir jo prieduose objektyviai užfiksuotos faktinės aplinkybės bei jį surašiusio asmens teisinis statusas, t.y. privatus detektyvas turi turėti galiojančius privataus detektyvo kvalifikacijos ir veiklos pažymėjimus (PDVĮ 2 str. 4 ir 5 d., 9 str.).

Privačios detektyvinės veiklos įstatymo 21 straipsnyje išvardintos konkrečios sritys, kuriose privatus detektyvai gali teikti paslaugas klientams. Privatus detektyvai pagal sudarytas su klientais sutartis turi teisę rinkti, fiksuoti ir tirti informaciją, reikalingą baudžiamajam procesui, civiliniams, darbo, iš draudimo sutarčių kylantiems ginčams ar administracinės teisenos byloms nagrinėti, ieškoti dingusių asmenų, rinkti informaciją apie vaikų elgesį ir juos supančią aplinką, siekiant užtikrinti jų fizinį ir psichinį saugumą, rinkti duomenis apie kliento kilmę, giminystės ryšius ir kitus duomenis apie jį, užtikrinti kliento paslapčių ir kitokios informacijos apsaugą, rengti konfidencialumo reikalaujančius susitikimus, rinkti duomenis dėl nesąžiningos konkurencijos ar komercinės ūkinės veiklos, vertinti asmens patikimumą ar mokumą, ieškoti skolininkų ir jų turto, ieškoti iš kliento pavogto, dingusio, iššvaistyto ar kitokiu būdu prarasto turto, nuosavybės teises patvirtinančio dokumento, ar ieškoti su turto susijusios kitos informacijos. Visais nurodytais atvejais, privatus detektyvai turi teisę savarankiškai užfiksuoti informaciją (PDVĮ 24 str.), t.y. atlikti „teisinę situacijos fotografiją“ tam tikru laiko momentu, o taip pat ir savarankiškai ją rinkti. Tai laikytina dar vienu privačios detektyvinės veiklos ir antstolių teikiamų „teisinės situacijos fotografijos“ paslaugų skirtumu - privatus detektyvas gali ne tik statiškai konstatuoti tam tikros aplinkybės buvimą ar nebuvimą, bet ir pats ją išskirti, atpažinti, apibrėžti jos ribas, užfiksuoti ir iširti. Įstatymo vartojama sąvoka „tyrimas“ aiškintina kaip privatus detektyvo teisė gilintis į suvokimo problemą, šią sąvoką dar labiau paaiškina žodžio „tirti“ sinonimai - „žvalgyti“, „apklausti“, „pasiteirauti“, „matuoti“, „apžiūrėti“. Taigi, modeliuojant situaciją, privatus detektyvas, rinkdamas duomenis dėl nesąžiningos konkurencijos, (taip pat - dėl autorių ar vartotojų teisių pažeidimų), gali savarankiškai lankytis prekybos vietose ir renginiuose, savo nuožiūra fiksuoti nustatytas aplinkybes, tame tarpe - viešai atliekamus muzikos kūrinis; vietoje tikslinti informaciją, pavyzdžiui, apžiūrėti visą asortimentą, palaukti naujų prekių iškelimo ant prekystalio, išskirti bei fiksuoti tik tą asortimento dalį, kuri galimai pažeidžia kliento teises, daryti ant pakuočių esančių naudojimosi prekėmis instrukcijų išrašus, paklausti pardavėjų ar rengėjų apie jų turimus leidimus, atlikėjų sąrašus ir juos išnagrinėti ir pan. Pažymėtina, kad teismų praktikoje antstoliui pripažįstama galimybė ilgesnį laiką stebėti konstatuojamą aplinkybę (LAT Nr. 3K-3-11/2013), tačiau

akivaizdu, kad tai nesuteikia antstoliui platesnių informacijos fiksavimo galimybių, apimančių informacijos rinkimą ir jos tyrimą (tikslu įsigilinti, geriau ją suvokti ar atskleisti jos turinį).

Privatiems detektyvams tapus faktinių aplinkybių konstatavimo paslaugų teikėjais, padaugėja galimybių fiziniams ir juridiniams asmenims teisėtai apginti savo pažeistas teises ar teisėtus interesus. Dėl paties detektyvo darbo specifikos, kuri tradiciškai pasižymi didesniu mobilumu, šios rūšies teisinės paslaugos gyventojams tampa lengviau pasiekiamos. Tikėtina, kad įstatymo numatyta galimybė privačiam detektyvui fiksuoti informaciją, prisidės prie tolesnės teisinių paslaugų rinkos plėtros.

Privatus detektyvas Romualdas Zaleckis